

KRISLAI

Apagavystė Oro Bangomis.
Amerikiečiai Atims ir
Atkeršys.
Vėjai, Kurie Sumaišė Protą.
Argi Jie Bėgo?
Smarkaus Darbo Dienos.

Rašo A. BIMBA

Sausio 14 dieną oro bango-
mis buvo laikomas "Town Hall
Meeting of the Air." Tema bu-
vo, ar komunizmas yra šian-
dien pavojus Amerikai?

Du kalbėjo "taip," o du —
"ne." W. H. Chamberlin ir H.
J. Taylor baigino žmones ko-
munizmo baubu, o Roger Bald-
win ir Harry Gideonse įrodinė-
jo, kad komunizmas pavojus
dar nesudaro.

Tai buvo bjaurios ir piktos
sorkės, nes visi keturi, kaip
vienas, pasmerkė ir prakeikė
komunizmą.

Toki "debatų" yra šlykšti
apgavystė. Jeigu buvo disku-
suojama komunizmas, tai rei-
kėjo pastatyti nors vieną ko-
munistą į apgintį.

Nusikelti mintimis toli į
Belgiją. Ten yra miestelis var-
du Malmedy. Prie jo gruodžio
mėnesį naciai sučiupo grupę
amerikiečių. Tai buvo gruod-
žio 17 dieną. Gal ten buvo ir
jūsų sūnus, mylimasis bei ge-
rai pažįstamas jaunuolis.

Dabar, praneša korespon-
dentai, atėjo ton vieton kiti
amerikiečiai rado baisų vaiz-
dą. Jie pradėjo atkasinėti 17
colių sniegą ir po juo rasti
tuos pirmuosius amerikiečius.
Jų galvos sudaužytos, jų lavo-
nai sukaneveikti.

Juos nužudė nacių "rinkti-
noji"... Jų būsią apie šimtas!
Mirtis naciškiems žmogū-
džiams!

Lai jie neužmiršta! Jiems
bus atpilta su kaupe už tą bar-
barizmą, už tas mūsų didvy-
rių kančias ir mirtį!

Vienybės redaktorius Tys-
liava neapsakomai išsigandęs
naujų vėjų. Vyras šaukia: "pu-
čia vėjas, vėjas pučia, pučia iš
Maskvos..."

Ot, kas kita buvo, kai vėjas
pučė iš Berlyno. Tysliava tada
nerėkė už galvos rankas susi-
dėjęs. Berlyno vėjas jam buvo
švelnus ir malonus.

Bet ką tu žmogus padarysi.
Argi dabar visa žemė apsisot
sukitis aplinkui saulei; tik todėl,
kad nelaimingas poetas kas va-
karas ir kas rytas po savo lavo
jieško maskvinio kipo.

Chicago's Drauge skaitome:
"Iš kelių šaltinių gautomis ži-
niomis, iš Lietuvos ir Vakarų
pusę yra pabėgusių apie pusę
milijono žmonių." (D. sausio
13).

Kas tie per vieni šaltiniai,
Draugas nepasako, slepia. Ot,
girdi, Lietuvos žmonės bijojo
bolševikų ir bėgo su vokiečiais
Vokietijon — į Vakarų pusę.

Bet tos pačios dienos Nau-
jienos sako: "Vokiečiai tvirti-
na, kad Pabaltijo kraštus ap-
leido apie milijonas gyventojų."

Tai ot tie Draugo šaltiniai:
nacių propagandos biuras!
Gaila, kad Grigaitis su ši-
mučiu nesutaria. Paprastai jie
vienon didon pučia. Šiame at-
sitikime Grigaitis šimčiui iš-
kirto negražų šposą.

Visai einama prie pabaigos
ruošimo Aštuotojo, Siuntinio
pagalbos Lietuvos, žmonėms.
Gal jau bus išvežtas vėrauzėn
šios savaitės pabaigoj ir deda-
mas į pundus išsiuntimui laivu.
O drapanų ir šiuo sykiu bus
gana daug.

Centre darbo daug. Prašomi
talkon. Nepatingėkite paauko-
ti nors po vieną vakarą.

Lietuvai Pagalbos Teikimo
Komitetas randasi 417 Lorimer
St. Ypač daug darbo prie ri-
bų taisymo.

GAISRE ŽUVO 14

Chicago. — Per gaisrą,
nusenusiame Gen. Clark
viešbutyje žuvo bent 14 as-
menų, o 5 tapo sužeisti.

Darbo Žmonių

Dienraštis
Kaina \$6.50 Metams
Užsieniuose \$8.00
Brooklyne \$7.00
Kopija 5c

LAISVĖ

THE LITHUANIAN DAILY

No. 14

LAISVĖS

ANTRASAS: 427 LORIMER STREET

Brooklyn, N. Y., Trečiadienis, Sausio-January 17, 1945

Pavienio Numerio Kaina 5c. Metai XXXV. Dienraščio XXVII.

AMERIKOS LAKŪNAI NUSKANDINO 41 JAPONIJOS LAIVĄ SOVIETAI ATVADAVO KELEČĄ IR 400 KITŲ VIETОВІŲ

Raudonoji Armija Paėmė Punktus Netoli Krakovo; Grėšia Naciam Silezijoj

London, saus. 16. — Rau-
donoji Armija vakar nu-
maršavo iki 16 mylių pir-
myn pietiniai - rytinėj Len-
kijoje; atėmė iš vokiečių
tvirtoviškai apdriūtą Ke-
lečą, gubernijos miestą su
53,000 gyventojų, amuni-
jos fabriku centrą, penkių
geležinkelių ir keturių plen-
tų mazgą; užėmė geležinke-
lio stotis Potoką, Skalbi-
mierzą ir Kazimierzą Wiel-
ką ir 400 kitų gyvenamųjų
vietovių.

Nuo Sovietų paimtos Pa-
lečnicos tėra 21 mylia iki
Lenkijos didmiesčio Krako-
vo, o nuo atimto iš priešų
Glogoviany — 51 mylia iki
pasienio Vokietijos mies-
to Beutheno, Silezijos an-
gliakasyklų srityje. Paimda-
mi Kozlova, raudonarmie-
čiai, tarp kitko, pasiekė gy-
venamus punktus už 41 my-
lios į rytus nuo Čenstakavos,
septinto didžiausio Len-
kijos miesto, fabriku centro

Liublino Lenkų Valdžia Grazinsianti Tešena Čechoslovakijai

London. — Manoma, kad
laikinoji demokratinė Len-
kijos valdžia Liubline su-
grąžins Čechoslovakijai Te-
šeno sritį su turtingomis
angliakasyklomis. Tą sritį
senoji Lenkijos valdžia at-
plėšė nuo Čechoslovakijos,
kada vokiečiai, pagal Muni-
cho sutartį su Anglija, dra-
skė Čechoslovakiją iš kitų
pusių. Tešeno plotas turi
770 ketvirtainių mylių su
227,400 gyventojų. Iš jo bu-
vo gaunama virš 7 milijonų
tonų anglies per metus, tai
daugiau, negu pusė visos
Čechoslovakijos pagamina-
mos anglies.

Urmu Naikinami Nacių Tan- kai Rytiniame Fronte

Maskva. — Sovietų ka-
riuomenė saus. 14 d. visuose
frontuose sunaikino bei iš-
veikimo išmūšė 137 vokiečių
tankus. Tą pačią dieną bu-
vo nušauta 60 vokiečių lėk-
tuvų.

PALECKIO, ROTOMSKIO IR GEDVILO LINKĖJIMAI AMERIKIEČIAMS 1945 M.

Rašo Z. E. Baliavičius:
Aš aplankiau Justą Pa-
leckį, Taryb. Lietuvos Aukš-
tųjų Sąjungos gilmą Lietu-
vų Tarybos prezidento pirmi-
ninką, ir kitus pareigūnus
ir užklausa, kokius naujų
metų linkėjimus jie norėtų
perduoti Amerikos lietu-
viams. Paleckis pareiškė:
"Mes atsimeiname para-
mą, kurią Amerikos lietu-
viai karo pradžioje teikė
persikraususiems ir Sovie-
tų Sąjungos gilmą Lietu-
vos žmonėms. Jie remia mus
ir dabar, kuomet Raudonoji
Armija yra išlaisvinusi Lie-
tuvą nuo vokiečių. Mes e-
sime nuoširdžiai dėkingi A-
merikos lietuviams už tą pa-
ramą. Jų duodama mums
pagalba yra labai kilnus da-

SOVIETŲ LAIMĖJIMAI BUDAPESTE IR ČE- CHOSLOVAKIJOJ

Maskva. — Neatlaidžiai
naikindami apsuptus Buda-
peste hitlerininkus, raudon-
armiečiai užėmė karinę li-
goninę, saporių ir geležink.
barakus, prekių traukinių
stotį, Varos teatrą, Centra-
linę Kliniką, tabako produk-
tų fabriką, pagrobė karinių
reikmenų ir maisto sandė-
lius ir paėmė daugiau kaip
160 blokų namų. Sovietų ka-
riai Budapeste suėmė dar
4,790 priešų.

Pietinėje Čechoslovakijoje
Raudonoji Armija 25 mylių
frontu per dieną atmetė vo-
kiečius keturias mylias at-
gal tarp savo atvadotų ge-
ležinkelių mazgų Luceneco
ir Plesiveco ir paėmė da 13
gyvenamųjų vietovių.

"Raudonoji Armija trau-
kia linkui Berlyno, ir mes
būsime Berlyne," rašo Prav-
doje garsusis sovietinis ko-
respondentas Ilja Eren-
burg.
Sovietų ofensyvais žai-
buoja 600 mylių ilgio fron-
tas nuo Rytinės Prūsijos i-
ki Karpatų kalnyno.

JUNGTINIŲ VALSTIJŲ KARIAI BAIGIA ŠLUOT VOKIEČIUS IŠ BELGIJOS

Paryžius, saus. 16. — A-
merikos kariuomenė įsiver-
žė į Houffalize, svarbų
vokiečių atspirties centrą
Belgijoje. Amerikiečiai atė-
mė iš priešų Faymerville, 8
mylios nuo Vokietijos sienos,
užėmė Ligneuville, Thi-
rimont ir Couleé miestelius,
perėjo Salm upę ir užėmė
Honveliz, 6 mylios nuo ki-
tos nacių bazės, St. Vitho.

Naciai Sako, Sovietų Ofensyvai Liepsnoja Dar Dvidešimty Vietų

Vokiečių komanda per
Berlyno radiją davė seka-
mų pranešimų:
Užsilepsnojo Sovietų o-
fensyvas naujoje vietoj i-
žiemių nuo Varšavos ir dar
apie 20 vietų į pietus
nuo Varšavos.
Rytų Prūsijos siaučia
kautynės Pilkalnyj (Schloss-
berge), 29 mylios į šiaurį
rytus nuo didžio geležinke-
lių mazgo Insturburgo (Is-
ručio). Raudonoji Armija
taip pat pradėjo ofensyvą
iš pietinio šono prieš Rytų
Prūsiją.

Amerikos lakūnai bom-
bardavo nacių lėktuvų aikš-
tes artį Municho.

EXTRA

Sovietai Paėmė Pilkalnį Rytinėje Prūsijoje

London, saus. 16. — Rau-
donoji Armija užėmė Pil-
kalnio miestelį, paverstą i-
nacių tvirtumą, Rytinėje
Prūsijoje. Tas miestelis,
hitlerininkų perkrikštytas i-
"Schlossbergą", stovi už 14
mylių į vakarus nuo Lietu-
vos sienos ir 28 myl. nuo
Insturburgo (Isručio), did-
elio geležinkelių mazgo Ryt-
inėje Prūsijoje.

Berlyno radijas sakė, kad
vokiečių kariuomenė atkak-
liausiai gynė Pilkalnį, bet
rusai jį vis tiek paėmė.

Pusiausumažinti Franci-
jos laikraščiai: trūksta po-
pieros.

Jankių Bombanešiai Triuški- no Japonų Įrengimus Hong Konge ir Chinų Uostuose

Perlu Uostas. — Pakilda-
mi nuo savo lėktuvlaivių, A-
merikos bombanešiai plėski-
no karinius japonų taiki-
nius Hong Konge, jų užim-
toje Anglijos kolonijoje, ir
Chinijos uostamiesčiuose A-
moy ir Swatow. Pora dienų
pirmiau Amerikos lakūnai
įkandžiai puolė japonų įre-
ngimus ilgoje Indo-Chinos
pakrantėje nuo Quanghai i-
ki Saigono.

Naujas Smūgis Japonijos
Laivams

Praeitą ketvirtadienį
Jungt. Valstijų bombanešiai
ir lėktuvai kovotojai Indo-
Chinos srityje nuskandino
41 Japonijos laivą, viso a-

pie 127,000 tonų įtalpos, ir
sužalojo 28 kitus japonų lai-
vus, apie 70,000 tonų iš viso.
Tuo pačiu žygiu amerikie-
čiai sunaikino 112 Japonijos
lėktuvų, sužalojo dar 50 jos
lėktuvų ir padarė didelių
nuostolių pakrantiniams ja-
ponų įrengimams, kaip pra-
nešė admiralas Nimitz, vy-
riausias Amerikos laivyno
komandierius Pacifiko Van-
denyne. Tarp kitko, ameri-
kiečiai nuskandino ir 11 ka-
rininių Japonijos laivų. Ame-
rika nustojo tik 16 lėktuvų.

AMERIKIEČIŲ ŽYGLIAI
LUZONE
-Leyte, saus. 16. — Ame-
rikos kariuomenė prasigrū-
mė jau 28 mylias pirmyn į
pietus nuo Lingayen Ilan-
kos, didžiausioj Filipinų sa-
loje Luzone. Amerikiečiai,
šalia kitko, išmūšė japonus
iš vieškelio mazgo Camilin-
go, užėmė Catablaną ir pa-
siekė Urdanetą.

2,100 Bombanešių Nai- kino Vokietijos Stotis Ir Karinius Fabrikus

London, saus. 16. — Va-
kar apie 2,100 didžiųjų A-
merikos ir Anglijos bomba-
nešių, lydimi kelių šimtų
lengvųjų lėktuvų, ardė ir de-
gino Vokietijos geležinkelių
stotis, žibalo dirbyklas ir
kitus karinius taikinius In-
glostadte, Augsburgėje, Reut-
lingene, Freibourge ir kitur
pietiniai - vakarinėje Vokie-
tijoje. Tarp kitko, buvo su-
daudyta 55 vokiečių trauki-
niai Ulm srityje.

BIJOMA, KAD HITLERIS NEISVENGTŲ BAUSMES

Washington. — Nacionale
Advokatų Gildija ispėjo,
kad esama tokių politikie-
rių, kurie stengsis apsaugot
Hitlerį nuo bausmės. Jie
primins senovinį supratimą,
kad, girdi, "negalima bausiti
pačių vyriausių valdovų."

Gildija, todėl, ragina Junot.
Valstijas sudaryt panašią
komisiją kaip Sovietų Są-
jungoje, tyrinėti krimina-
liam hitlerininkų darbui.

Baigtas didelis plentas iš
šaur. Burmos per Indiją i-
Chiniją.

ISAKYTA NACIAM ŽUDYT SUIMAMUS AMERIKIEČIUS

Belgija. — Keli suimti vo-
kiečių kareiviai Belgijoje
liudijo, kad nacių koman-
dieriai įsakė sušaudyt pai-
mamus nelaisvėn amerikie-
čius. Vienas vokiečių paaiš-
kino, jog amerikiečiai be-
laisviai žudomi todėl, kad
patiems vokiečiams maisto
trūksta. Naciam leista nu-
plėšt drabužius ir avalus
nuo amerikiečių belaisvių.

Vienas nacių pulkininkas
įsakė kaip galint mažiau
belaisvių imti, reiskia, dau-
gumą sušaudyt. Gruodžio
mėnesį, tarp kitko, buvo su-
šaudyta 40 pasidavusių a-
merikiečių Habscheid kaim-
e, pagal nacių komandos
paliepimą, sakė keli vokie-
čiai belaisviai.

Anot Erenburgo, Veikimai Vakaruose Mažį Lygint Su Sovietiniu Frontu

Maskva. — Žymusis So-
vietų karinis koresponden-
tas Ilja Erenburg rašo
Pravdoj, komunistų laikra-
styje, kad amerikiečių ir
anglų veiksmai vakariniame
fronte yra tik nedideli viet-
iniai susikirtimai, lygint
su mūsų, kuriuos Raudon-
onoji Armija veda ilgame
rytiniame fronte. Paimti
nelaisvėn vokiečiai sakė,
kad dabartinė kova Belgijoje
tai esą "ne tikras, o tik
dirbtinis ofensyvas."

PRAVDA ATSAKO N. Y. TIMES "STRATEGUI"

Maskva. — Sovietų komu-
nistų laikraštis Pravda kri-
tikuoja karinį New Yorko
Times rašytoją Hansoną W.
Baldwiną už tai, kad jis pa-
sakojo, būk vokiečių prasi-
veržimas Belgijon esąs tik-
ras jų laimėjimas ir būk ka-
ras užtruksiąs iki 1946 m.
Be to, Pravda pastebi:
"Baldwino plauko žmonės
stengėsi atidėlioti karo
veiksnius vakariniame fron-
te, bet jie reikalavo staigių
Raud. Armijos veiksmų. Tie
karžygiai narsūs svetimomis
lėšomis."

Kitaip sunku būtų tuos ne-
naudėlius nuteisti ir nubau-
sti, sako Gildija.

Gedvilo Linkėjimai
Užklausk M. Gedvilą,
Lietuvos komisarų tarybos
pirmininką, ko jis linki A-
merikos lietuviams, Gedvi-
las atsakė:
"Pasiųskite jiems geriau-
sius mano linkėjimus. Pra-
neškite, kad hitlerininkų o-
kupacija paliko baisius pėd-
sakus mūsų šalyje. Dabar

varomas uolus darbas at-
statyti viskam, ką vokiečiai
sunaikino. Mes apvalome
savo kraštą nuo griuvėsių,
iš naujo atstatome ir viską
taisoame, kas tik galima pa-
taisyti. Jau daug darbo at-
likta. Neskaitant vietinių į-
monių, daugiau kaip šimtas
fabrikų ir didelių dirbtuvių
(Tąsa 5-me puslapyje)

Kiekvienas darbas, kožnas doleris ar centas Amerikos karo pastangų ir jos didvyriškų taktikinių paramai reiškia smūgį fašizmui ir artėjimą pergalei ir taikos. Ar jūs prisidėjot darbu ir aukom?

MOTERŲ ŽINIŲ

Apžiūrėta tauta yra labiau gerbiama ir jos žmonių gyvenimas gražesnis. Literatūra mums padeda šviesti, pakilti. Įstokite į Lietuvos Literatūros Draugiją! Gaukite jai narių šiam vaujui!

Didvyrės Melnikaitės Tėviškėj -- Zarasuose

Rašo JONAS JONAITIS

Siaurės Lietuvoje tarp miškų ir žvėjų ežerų stovi Zarasų miestas. Prieš karą jis buvo garsus gražiomis apylinkėmis, puikiais ežerais, kur kiekvienais metais buvo rengiamos sporto šventės, į kurias suvažiuodavo viso krašto sportininkai, tankiais pušų miškais, kuriuose buvo ruošiamos medžioklės. Karas atnešė naują garbę šiam siaurės Lietuvos miestui.

Miesto pakrastyje stovi nedidelis medinis, dviem langais į gatvę, namas. Prie namo kabo pažaliavusi nuo laiko rūdžių iškaba. Joje parašyta: Šaltkalvis Juozas Melnikas. Tai namas, kuriame gimė ir užaugo drąsioji komjaunulė, tikroji lietuvių tautos duktė — Tarybų Sąjungos Didvyrė Marija Melnikaitė. Drąsiosios partizanės, nukankintos vokiečių budelių, vardą dabar žino visa mūsų Tarybų šalis. Didvyrės atminimas su didžiausia meile yra gerbiamas jos gimtajame mieste.

Kelios dienos po Zarasų išvadavimo nuo vokiečių, vieno Raudonosios Armijos padalinio kariai, pražygiuodami per miestą, vienoje centrinių gatvių sankryžoje iškabino didelį partizanės portretą. Portreto apačioje buvo parašas: "Tikroji lietuvių tautos duktė."

Mes aplankėme Melnikaitės gimines. Marijos motina, neaukšto ūgio ir ne pagal metus susenusi moteris, mums papasakojo apie savo dukterį, apie paskutinįjį su ja susitikimą.

— Marytė, — sako ji, — išsiskyrė iš savo seserų ir brolių. Ji visuomet pradėdavo viską daryti pirma ir visuomet jai viskas pavykdavo. Aš atmenu, kai ji, dar visai vaikas bebūdamas, pavojingai susirgo. Tačiau per visą sirgimo laiką ji nė karto neverkė...

— Jūs matėte, — sako motina, — mūsų ežerą. Jis yra keleto kilometrų ilgio, o Marija jį perplaukdavo. Dargi nieks iš suaugusiųjų tam neturėdavo drąsos. Sunkų gyvenimą jai teko pergyventi. Kai pirmą kartą atėjo Raudonoji Armija, Marija tuojau įstojo į komjaunimą. Karo pradžioje, kai vokiečiai artėjo prie miesto, ji pasitraukė kartu su Raudonąja Armija.

Ilgą laiką nebuvo žinių nuo Marijos, tik 1943 metų vasarą tėvams buvo nuo jos atneštas mažas laiškas, kuriame buvo nurodyta vieta, kur gyveno partizanė su savo draugais. Motinos ir dukters susitikimas įvyko už keleto kilometrų nuo miesto Nadūnų kaimelyje pas vieną iš partizanų, kur gyveno Marytė su grupe draugų partizanų. Motina ir duktė apie daug ką išsikalbėjo per trumpą vasaros naktį!

— Marytė pasakojo man apie Maskvą, apie tai, kaip žmonės gyvena Tarybų Sąjungoje, apie savo planus po karo. Ji svajojo mokytis. Ji mane guodė, kad greit ateis Raud. Armija, ir vėl bus mūsų miestas ir visa Lietu-

MARIJA MELNIKAITE
Tarybų Sąjungos Didvyrė

Tarybų Sąjungos Didvyrės Marijos Melnikaitės skaistų gyvenimą plačiau aprašanti knygelė išeis iš spaudos galop sausio mėnesio. Parašyta žymaus Lietuvos rašytojo Antano Venclovos, knygelė parodys Amerikos lietuvių visuomenei didvyrišką Lietuvos jaunimo didįjį pasiaukojimą Lietuvos išlaisvinime. Pasirūpinkite iš anksto, kad jūsų kolonija neliktų nuskrusta.

va laisva. Paryčiu, kada saulės spinduliai pradėjo skverbtis pro šiaudinių pakraigės, kurioje jos kalbėjosi, stogą, Marytė atsisveikino su motina. Atsisveikindama ji pasakė:

— Dabar, mama, aš nesutau. Aš dabar esu duktė visos mano tėvynės. Aš turiu atlikti savo pareigą jai. Apie mane nesirūpink, bus viskas gerai.

Tai buvo jų paskutinis susitikimas. O po keletos dienų mieste pasklido gandas, kad netoli nuo miesto buvo sugauta mergaitė — partizanė. Iš namų į namus ėjo smulkmeniškos žinios, kaip kankina ir tyčiojasi iš mergaitės, kuri neatsako vokiečiams į klausimus. Į miestą atvežė Zarasų budelio Kazanovo sūnais lavoną. Ji iškilmingai palaidojė, ir vokieško laikraščio nekrologe buvo pranešta, kad ji užmušė partizanę. Daugiau nieks nieko nesužinojo.

Partizanė sėdėjo Dukšto kalėjime. Marijos motina keletą kartų per dieną vaikščiojo į miesto kalėjimą laukdama, kada bus čia atvesti areštuotieji. Tačiau savo dukters ji nepamatė. Vieną kartą jai pasakė, kad vokiečiai veda mergaitę. Motina bėgo į kalėjimą, manydama, kad tai Marija. Tačiau tai buvo kita mergaitė, nepažįstama jai. Marijos tėvas per pažįstamą sargą sužinojo savo dukters kvotos smulkmenas. Jis jau buvo įsitikinęs, kad tai ji. Tačiau tėvas nei karto apie tai neprisipažino. Ir kartą sargas jam pasakė, kad tą partizanę, kurią va-

dino Jane Kuosaite (tai buvo Marijos partizaninis slapyvardis), vokiečiai Dukšto nužudė. Prieš nužudoma Marija nieko neprisitarė. Iš jos nesužinojo net jos tikrojo vardo, neištraukė nei žodžio apie partizanų. Po keletos dienų į Melnikaitės namus atėjo partizanė ryšininkė. Ji atnešė nuo partizanų būrio laišką, kuriame buvo tėvams nupasakota, kaip kovojo ir žuvo Marija.

Vykdamas partizanų būrių duotą uždavinį, Marija su grupe draugų atvyko į gimtają apskritį. Jie čia suorganizavo keletą grupių partizanų ir pradėjo perkeldinėti jas į vieną vietovę, kad aprūpintų ginklais. Pirmoji grupė partizanų grupė laimingai praėjo. Antrąją grupę iš šešių žmonių vedė pati Marija. Partizanai nepastebimai perėjo geležinkelio liniją ir pasitraukė keletą kilometrų už miesto. Tačiau gestapininkai susekė jų pėdsakus ir netoli nuo Dukšto miestelio juos apsupo. Pirmasis buvo išvestas iš rikiuotės partizanų, Marijos draugas.

Netrukus buvo nukauti keturi naujieji partizanai, kuriuos Marija vedė.

Partizanė pasiliko viena. Vokiečiai sandariu žiedu apsupo ją. Palaipsniui žiedas darėsi vis ankstesnis ir ankstesnis. Marija išsaudė automato diską. Liko tik pistoletas ir granatos.

Daugiau kaip valandą priešinosi partizanė. Septyni gestapininkai, bandę ją pulti, gulėjo netoli užmušti. Marija metė vieną iš turėtų dviejų grana-

tu. Granata nespėjo. Ji griebėsi antrosios, bet dėl nusilpimo (ji buvo sužeista) nebegalėjo ištraukti degiklio. Tuo metu iš užpakalio prie jos priėjo gestapininkai. Dvi dienas laikė mergaitę Dukšto kalėjime. Ją mušė iki sąmonės netekimo. Ji nuolpdavo, tačiau ją vėl atgaivindavo apipildami vandeniu. Vokiečiai bandė ją papirkti. Jie žadėjo jai gyvybę, laisvę, kad tik ji pasakyti, kur yra partizanai. Tačiau Marytė nieko nepasakė. Budeliai ją nužudė. Tai buvo 1943 m. liepos mėn. 13 dieną. Po keletos dienų į Melnikaitės namus atvyko policininkas. — Jis prašė manęs, — sako Marytės tėvas — parodyti mūsų šeimos albumą. Tačiau jame nebuvo vyresnės dukters fotografijos. Tada jis prašė parodyti Marijos fotografiją. Aš parodžiau jam mažą atvaizdą, kuris buvo padarytas Marijai esant tik trylikos metų. Visos kitos fotografijos buvo mano paslėptos.

Marijos tėvas išima voke sudėtas dukters fotografijas. Tarpe jų yra maža fotografija komjaunimo bilietui. Iš jos buvo dabar padaryti didvyrės paveikslai.

Visos fotografijos kartu su partizanų laišku buvo užkastos tėvo dirbtuvėje. Fotografijos truputį pagelstusios. Laikas išrynė partizanų laiško eilutes. Jų beveik negalima išskaityti. Čia yra ir Marijos pasas. Apie du mėnesius buvo laikomos Marijos fotografijos policijoje, tačiau trylikos metų mergaitė nebuvo panaši į partizanę Mariją Melnikaitę, tai fotografiją grąžino. Tačiau policija tęsė kiekvieno Melnikaitės šeimos nario sekimą. Ir tik tai prieš dvi savaites iki Raudonosios Armijos atėjimo partizanai prisijungė Melnikaitės nelegaliai spausdintos "Tiesos" numerį su Marijos paveikslu ir įsaką apie suteikimą Marijai Tarybų Sąjungos Didvyrės vardo. Ilgai tą naktį žibėjo šviesa mažame Melnikaitės namelyje. Šeima skaitė laikraštį apie Marijos didvyriškų darbų ir apie jos mirtį.

Raud. Armija pražygiavo per Zarasus. Sugriautas ir vokiečių apibūstas miestas pradeda atgyti. Iš pagrindžių ir iš partizanų būrių atvyko komjaunuliai. Pradėjo vėl legaliai veikti komjaunimo organizacija. Jaunuomenė ir komjaunimas karštai imasi miesto atstatymo darbų. Apskrities valstybės komjaunuliai padeda organizuoti vietos tarybinę valdžią, organizuoja talkas. Zarasų komjaunulių tarpe yra Marijos Melnikaitės draugai ir draugės. Komjaunimo Miesto Komiteto instruktoriai yra Marijos sesuo Janė ir brolis Jonas Melnikai. Jie pogrindžio darbu okupacijos metu padėjo partizanams. Šiandien jie aktyviai dirba laisvėje. Zarasų komjaunimas ir jaunuomenė su didele pagarba kalba apie Marijos Melnikaitės atminimą.

Centrinių gatvių sankryžoje kabo didelis partizanės paveikslas. Apačioje parašas: "Didvyriška lietuvių tautos duktė Marija Melnikaitė."

Neseniai buvo Zarasuose jaunimo vakaras — susitikimas Zarasų jaunimo su N. Karinio dalinio komjaunuliais. Garbės svečiais šiame vakare pas jaunimą buvo Marijos tėvas ir motina Melnikai. Komjaunuliai Zarasų jaunimo vardu įteikė tėvams buketus gėlių. Įteikdami gėles jie pasižadėjo mylėti ir kovoti už tėvynę taip, kaip Marija Melnikaitė.

Prie kaimo kapinių, netoli stovinčio ant kalvų Kaniukų kaimo, yra aptvertas nauja tvora ir papuoštas gėlėmis kapas. Čia yra palaidota Marija Melnikaitė. Aplink kapą auga berželiai. Ant kapo guli šviesios gėlės. Jas atnešė Dukšto komjaunuliai. Jie papuošė didvyrės kapą. Kiekvieną sekmadienį kaimo mergaitės papuošia kapą naujomis gėlėmis. Marija Melnikaitė yra žinoma kiekvienoje kaimo trobelėje.

Po Marijos nužudymo, kai tiksliai vokiečiai išvažiavo iš kaimo, gyventojai tuojau atvyko prie kapo ir supylė ant jo mažytę, vos pastebima, kalvelę.

Marijos Melnikaitės atminimas yra gyvas lietuvių tautos širdyje.

Anie ją rašomos knygos ir eilės, apie ją kalbama Lietuvos miestuose ir kaimuose. Lietuvos jaunimas pasižada sekti Marijos Melnikaitės pavyzdį.

Tiesa, rugsėjo 11, 1944 m.

Šeiminkams

Paukštienai Sosas

Tradicinis prie paukštienos duodamas sosas (gibletų gravy) darosi puštinai stiprus, neskūpaujant prismo-

ku. Paduoti prie vieno šeimos pietų užteks sekamo kiekio:

Šeši šaukštai riebalų iš blėtos, kur paukštis kepė šeši šaukštai miltų trejėta šaukštų skysčio, kuriame virė paukščio kaulas, kojos, širdis, skilvis. Jie to nėra, tai iš blėtos skysčio ir vandens ar šiaip buljono.

Sudėk riebalus skauradon ar blėton, sudėk miltus ir maišyk iki pradės rusti. Nukel nuo ugnies. Supilk skydų, uždekl ant ugnies ir gerai išmaišyk verdant iki suviris į švelnų ir apytirštį sosą. Kvapniui ir skoniui sustiprinti dedasi sage ar maišytų paukštienai taisyto darbu. Apskrities valstybės komjaunuliai padeda organizuoti vietos tarybinę valdžią, organizuoja talkas. Zarasų komjaunulių tarpe yra Marijos Melnikaitės draugai ir draugės. Komjaunimo Miesto Komiteto instruktoriai yra Marijos sesuo Janė ir brolis Jonas Melnikai. Jie pogrindžio darbu okupacijos metu padėjo partizanams. Šiandien jie aktyviai dirba laisvėje. Zarasų komjaunimas ir jaunuomenė su didele pagarba kalba apie Marijos Melnikaitės atminimą.

N. G.

Norint tinkamai išvirti brocolį, reikia vartoti siaurą puodą. Stambius sudėti verdantį vandenį apačioje. Galūnės išverda garu. Tačiau ir garu verdant galūnės geriau sudėti vėliau. Galūnėms užtenka 5-7 minučių virimo.

Mano Kalėdos

Kalėdos, tai smagi tradicinė šventė. Jos visados nėra daugybę įvairiausių prisiminimų.

Mielai prisimenu tuos laimingus laikus, kada mes laukdavom Kalėdų. Nes tada turėdavom progos susitikti su savo geriausiom draugėmis ir draugais. Ir praleisdavom bendrai laiką vakarėliuose. Taip pat laukdavom kalėdinių pasveikinimų, katrų gaudavome su gražiausiais vaizdais ir dar gražesniais žodžiais.

Bet per karo metų Kalėdas ne visiems gyvenimas pavelija linksminis. Nors vieni linksminasi, leidžia laiką kaip tik begalėdami smagiai, tačiau kitų akys skendo ašarose, varstė širdį skausmai prisiminus savo sūnus, brolius ir draugus, žuvusius karo lauke.

Taip pat per šias, pereitas Kalėdas nerimo ir manoji širdis, dejavo skausmo aidais.

Mūsų puošniame didmestyje pilnos visos linksmaivietės žmonių. Visur girdėjosi muzika, dainos, įvairūs krykštavimai ir juokas. O aš pasislėpusi, vienuose galvojau: kam atėjęt jūs, man nelauktos, Kalėdos, atnešdamos šiuos skaudžius prisiminimus, nerimastį ir ašaras? O kodėl nebeatne-

šėt man to mylimiausio kalėdinio pasveikinimo, kuris man būdavo toks meilus ir brangus? Jis man visados suteikdavo daug naujos energijos ir vilčių.

Jūs man jo nebeatnešite niekada. Man tik liko jo popierinis paveikslas ir pluoštas gels-tančių laišku lapų, katruos aš tyliaiame kampelyje sklaidžiau šį mūsų Kalėdų vakarą. Jie dvelkė į mane bū-tąja laime, saule ir šviesa. Su deginančiu ilgėsiu žiūrėjau į tą mielą, pažįstamą rašyseną.

Viliojančiu šešėliu pasi-vaidino mano akyse jo gry-nai vaikiškas paveikslas. Jis — kupinas malonaus meilės ilgėsio. Ir tarytum jis man kartojo daug kartų tėvynei sakytus žodžius: Nenusi-mink, tėvyne. Nors plėrūs vilkai tavo širdį draskys, mes, tavo sūnūs, ir gyvybės nepagailėsime dėl tavo lais-vės. Ir jis išgirdo užpultas tėviškes dejonę dar jaunais, ugningas būdamas. Jis, kar-štai pabučiavęs mano iš bai-mės išbalsčius lūpas, išoko į švilpintį traukinį ir iškelia-vo į sovietinę šalį. Mačiau, kaip traukinys išbėgo lyg angis išnešdamas mano gy-venimo laimės paskutinę ki-birkstėlę, mano atėities gy-venimo saldžias svajones.

Sustingo mano širdis. Štai, sudužo mano viltys lyg bangos į uolą!

Ir užsidegiau keršto ugni-mi. Palauk tu, vokiškas vil-kei! Neilgai tu mindžiosi mūsų tėvyne ir žudysi ne-kaltus žmones.

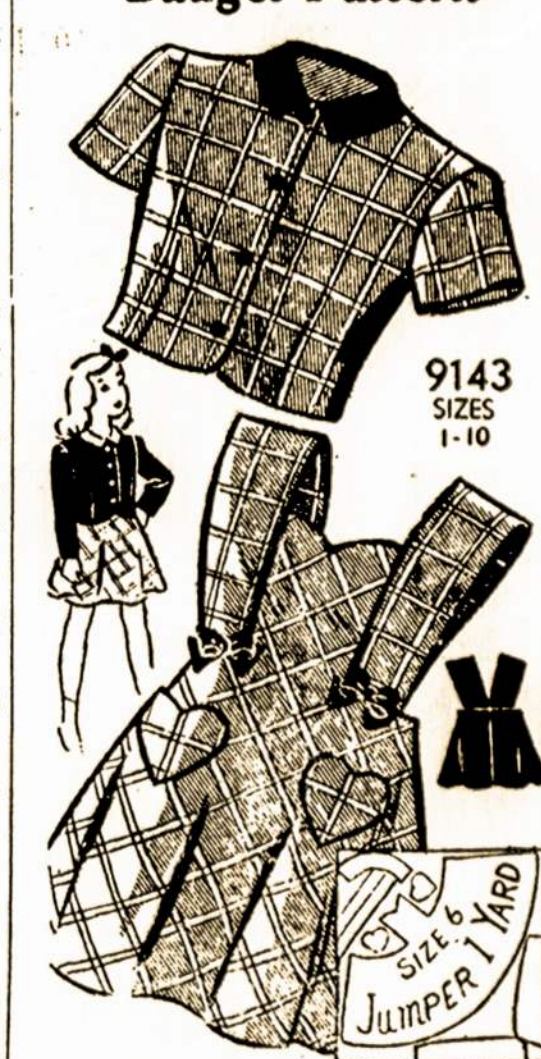
Jis žuvo Oriolo fronte ke-turiu priešų kulų pervers-tas. Bet jo kerštingas ranka paguldė ir jų būrį. Ir tos prakeiktų parazitų gaujos tapo ištemptos iš mūsų brangios tėviškes Lietuvos.

Nors mūsų širdis varsto skausmai ir akys maudosi ašarose netekus sūnų, drau-gų ir brolių, bet džiaugiasi tėvyne ir jos likusieji vai-kai palikę laisvi ir laimin-gi.

Jie šventė Kalėdas lais-vai ir džiaugsmingai.

Palangos Birutė.

Budget Pattern

Mergytei kostiumėli su džiumperiuku forma 9143 gaunama 1 iki 10 dydžių.

Užsakyma, pažymėjus numerį jūr dydį, sykiu su 20 centų, siųskite: Mary Sincus, 427 Lorimer St., Brooklyn 6, N. Y.

